

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1959/2533

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.พ.พ. มาตรา 1382, ป.พ.พ. มาตรา 1546, ป.พ.พ. มาตรา 1381, ป.พ.พ. มาตรา 5

ย่อ / หลักกฎหมาย

จำเลยกับพวกเข้าครอบครองที่พิพาทโดยเข้าใจว่าเป็นของกองทัพบก และรับว่าหากกองทัพบกจะเอาคืน จำเลยกับพวกก็จะคืนให้การครอบครองที่พิพาทของจำเลยกับพวกจึงมีลักษณะเป็นการครอบครองชั่วคราว มิได้ครอบครองด้วยเจตนาเป็นเจ้าของ แม้จะครอบครองที่ดินพิพาทติดต่อกันเป็นเวลาเกินกว่า 10 ปี ก็หาได้กรรมสิทธิ์โดยการครอบครองปรปักษ์ไม่.

คำพิพากษา

โจทก์ฟ้องว่า โจทก์ได้รับมรดกที่ดินโฉนดเลขที่ 659 ตำบลทะเลชุบศร อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี เนื้อที่ 17 ไร่ ซึ่งเป็นของพลตรีเฉลิม พงษ์สวัสดิ์ สามิโจทก์ ได้ถึงแก่กรรมไปแล้ว และธนาคารกรุงเทพ จำกัด เมื่อประมาณ 6 ปี มาแล้วจำเลยกับพวกได้เข้าไปอาศัยปลูกบ้านในที่ดินบางส่วนของที่ดินดังกล่าว คือ จำเลยที่ 1 ที่ 2 ที่ 3 ที่ 4 เข้าไปอาศัยคนละ 80 ตารางวา ส่วนจำเลยที่ 5 จำนวน 200 ตารางวา และจำเลยที่ 6 จำนวน 100 ตารางวา โจทก์ไม่ต้องการให้จำเลยทั้งหลายอยู่ต่อไป ขอให้ขับไล่จำเลยทั้งหลายและบริวารออกไปจากที่ดินของโจทก์ พร้อมกับรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างออกไปด้วย และขอให้จำเลยที่ 1 ที่ 2 ที่ 3 ที่ 4 และที่ 6 ชำระค่าเสียหายแก่โจทก์เดือนละ 200 บาท ให้จำเลยที่ 5 ชำระค่าเสียหายแก่โจทก์เดือนละ 300 บาททั้งนี้นับแต่วันฟ้องจนกว่าจะรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างและขนย้ายออกไปจากที่ดินของโจทก์เสร็จสิ้นจำเลยทั้งหลายให้การว่า โจทก์ไม่แสดงว่าเป็นหญิงหม้าย จึงเป็นหญิงมีสามีเมื่อไม่ปรากฏว่ามีหนังสือยินยอมจากสามีในการฟ้องคดียอมไม่มีอำนาจฟ้อง โจทก์บรรยายฟ้องว่าที่ดินของโจทก์มีธนาคารกรุงเทพจำกัด ถือกรรมสิทธิ์ร่วมอยู่ด้วยไม่ทราบว่าเป็นส่วนไหนเป็นของโจทก์โจทก์ไม่เคยแจ้งให้จำเลยทราบว่า ที่ดินเป็นของโจทก์ก่อนฟ้อง โจทก์ไม่เคยบอกกล่าวให้จำเลยทราบ จึงถือไม่ได้ว่าจำเลยทั้งหลายได้แย่งกรรมสิทธิ์ของโจทก์ โจทก์บรรยายฟ้องไม่ชัดเจนว่า จำเลยเข้าปลูกบ้านอยู่ในที่ดินของโจทก์กว้างยาวเท่าใด ทำให้จำเลยไม่เข้าใจเสียเปรียบในการต่อสู้คดี ฟ้องโจทก์จึงเคลือบคลุม จำเลยทั้งหลายได้ครอบครองที่ดินของโจทก์ด้วยความสงบเปิดเผยและด้วยเจตนาเป็นเจ้าของตลอดมาเกินกว่า 10 ปี จึงได้กรรมสิทธิ์โดยการครอบครองปรปักษ์ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้องโจทก์อุทธรณ์ศาลอุทธรณ์พิพากษากลับ ให้ขับไล่จำเลยทั้งหลายและบริวารออกจากที่พิพาทจำเลยทั้งหลายฎีกาว่า จำเลยทั้งหลายได้เข้าครอบครองที่ดินพิพาท แล้วปลูกบ้านโดยสงบเปิดเผย และด้วยเจตนาเป็นเจ้าของกับได้ครอบครองติดต่อกันเป็นเวลาเกินกว่า 10 ปีแล้ว จำเลยทั้งหลายจึงได้กรรมสิทธิ์โดยการครอบครองปรปักษ์นั้น ในข้อนี้โจทก์เบิกความว่า จำเลยทั้งหลายเข้าไปครอบครองที่ดินพิพาทไม่ถึง 10 ปี ธนาคารกรุงเทพ จำกัด ได้อำนาจไปปักไว้เพื่อแจ้งให้ผู้เข้าไปครอบครองออกจากที่ดินพิพาท จำเลยทั้งหลายไม่ยอมออกโดยอ้างว่าที่ดินพิพาทเป็นที่ดินของกองทัพบก ส่วนจำเลยที่ 1 เบิกความว่า จำเลยที่ 1 คิดว่าที่ดินพิพาทเป็นของทหาร ถ้าทหารจะเอาที่ดินพิพาทคืน ก็จะคืนให้จำเลยที่ 2 เบิกความว่า จำเลยที่ 2

ชื่อที่ดินพิพาทจากนางมี นางมีบอกจำเลยที่ 2 ว่า ที่ดินพิพาทเป็นของกองทัพบก จำเลยที่ 2 คิดว่าที่ดินพิพาทเป็นของทหาร ถ้าทางทหารจะเอาคืน ก็จะคืนให้ จำเลยที่ 3 เบิกความว่า จำเลยที่ 3 คิดว่า ที่ดินพิพาทเป็นของทหารถ้าทหารจะเอาคืนก็จะคืนให้ จำเลยที่ 4 เบิกความว่า หลักเขตที่ดินของกองทัพบกหลักหนึ่งอยู่ติดกับถนน อยู่เยื้องกับบ้านของจำเลยที่ 4 ตรงนั้นอาจมีคนคิดว่าเป็นที่ดินของทหาร ถ้าที่ดินพิพาทเป็นของทหารจำเลยที่ 4 ก็จะคืนให้ จำเลยที่ 5 เบิกความว่า ถ้าที่ดินพิพาทเป็นของทหารและทหารต้องการคืน จำเลยที่ 5 ก็จะคืนให้ จำเลยที่ 6 เบิกความว่า จำเลยที่ 6 เคยเห็นหลักเขตที่ดินของกองทัพบก อยู่ที่บ้านของจำเลยที่ 5 คิดว่าที่ดินพิพาทเป็นของทหาร ถ้าเป็นที่ดินของทหารก็จะคืนให้ พิเคราะห์คำเบิกความของโจทก์และจำเลยทั้งหกดังกล่าวแล้วเห็นว่า จำเลยทั้งหกเข้าใจว่าที่ดินพิพาทที่จำเลยทั้งหกเข้าไปครอบครองนั้น เป็นที่ดินของกองทัพบก (ทหาร) ถ้ากองทัพบกประสงค์จะเอาคืน จำเลยทั้งหกก็จะคืนให้ การที่จำเลยทั้งหกเบิกความเช่นนั้นแสดงว่า จำเลยทั้งหกเข้าไปครอบครองที่ดินพิพาทเป็นการชั่วคราวเป็นการเข้าไปอยู่อาศัยในที่ดินซึ่งจำเลยทั้งหกเข้าใจว่าเป็นของกองทัพบก จำเลยทั้งหกพร้อมที่จะคืน ถ้ากองทัพบกต้องการมิได้เข้าไปครอบครองด้วยเจตนาเป็นเจ้าของ แม้จำเลยทั้งหกจะครอบครองที่ดินพิพาทติดต่อกันเป็นเวลาเกินกว่า 10 ปี จำเลยทั้งหกก็ไม่ได้กรรมสิทธิ์ตาม

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1382..."พิพากษายืน. ดูบัญญัติฎีกาตัดสินเกี่ยวกับปัญหาข้อกฎหมายคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1959/2533นาง อรุณี เพ็ญ สุตรโจทก์นาง เฉลา หาญ ดี กับพวกจำเลย ป.พ.พ. ม. 1382จำเลยกับพวกเข้าครอบครองที่พิพาทโดยเข้าใจว่าเป็นของกองทัพบก และรับว่าหากกองทัพบกจะเอาคืน จำเลยกับพวกก็จะคืนให้การครอบครองที่พิพาทของจำเลยกับพวกจึงมีลักษณะเป็นการครอบครองชั่วคราว มิได้ครอบครองด้วยเจตนาเป็นเจ้าของ แม้จะครอบครองที่ดินพิพาทติดต่อกันเป็นเวลาเกินกว่า 10 ปี ก็หาได้กรรมสิทธิ์โดยการครอบครองปรปักษ์ไม่.โจทก์ฟ้องว่า โจทก์ได้รับมรดกที่ดินโฉนดเลขที่ 659 ตำบลทะเลชุบศร อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี เนื้อที่ 17 ไร่ ซึ่งเป็นของพลตรีเฉลิม พงษ์สวัสดิ์ สามิโจทก์ ได้ถึงแก่กรรมไปแล้ว และธนาคารกรุงเทพ จำกัด เมื่อประมาณ 6 ปี มานี้จำเลยกับพวกได้เข้าไปอาศัยปลูกบ้านในที่ดินบางส่วนของที่ดินดังกล่าว คือ จำเลยที่ 1 ที่ 2 ที่ 3 ที่ 4 เข้าไปอาศัยคนละ 80 ตารางวา ส่วนจำเลยที่ 5 จำนวน 200 ตารางวา และจำเลยที่ 6 จำนวน 100 ตารางวา โจทก์ไม่ต้องการให้จำเลยทั้งหกอยู่ต่อไป ขอให้ขับไล่จำเลยทั้งหกและบริวารออกไปจากที่ดินของโจทก์ พร้อมกับรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างออกไปด้วย และขอให้จำเลยที่ 1 ที่ 2 ที่ 3 ที่ 4 และที่ 6 ชำระค่าเสียหายแก่โจทก์เดือนละ 200 บาท ให้จำเลยที่ 5 ชำระค่าเสียหายแก่โจทก์เดือนละ 300 บาท ทั้งนี้นับแต่วันฟ้องจนกว่าจะรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างและขนย้ายออกไปจากที่ดินของโจทก์เสร็จสิ้น จำเลยทั้งหกให้การว่า โจทก์ไม่แสดงว่าเป็นหญิงหม้าย จึงเป็นหญิงมีสามีเมื่อไม่ปรากฏว่ามีหนังสือยินยอมจากสามีในการฟ้องคดียอมไม่มีอำนาจฟ้อง โจทก์บรรยายฟ้องว่าที่ดินของโจทก์มีธนาคารกรุงเทพจำกัด ถือกรรมสิทธิ์ร่วมอยู่ด้วย ไม่ทราบว่าเป็นส่วนไหนเป็นของโจทก์โจทก์ไม่เคยแจ้งให้จำเลยทราบว่า ที่ดินเป็นของโจทก์ก่อนฟ้องโจทก์ไม่เคยบอกกล่าวให้จำเลยทราบ จึงถือไม่ได้ว่าจำเลยทั้งหกได้แย่งกรรมสิทธิ์ของโจทก์ โจทก์บรรยายฟ้องไม่ชัดเจนว่า จำเลยเข้าปลูกบ้านอยู่ในที่ดินของโจทก์กว้างยาวเท่าใด ทำให้จำเลยไม่เข้าใจเสียเปรียบในการต่อสู้คดี ฟ้องโจทก์จึงเคลือบคลุม จำเลยทั้งหกได้ครอบครองที่ดินของโจทก์ด้วยความสงบเปิดเผยและด้วยเจตนาเป็นเจ้าของตลอดมาเกินกว่า 10 ปี จึงได้กรรมสิทธิ์โดยการครอบครองปรปักษ์ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้อง โจทก์อุทธรณ์ศาลอุทธรณ์พิพากษากลับ ให้ขับไล่จำเลยทั้งหกและบริวารออกจากที่พิพาทจำเลย

ทั้งทฎีกาศาลฎีกาวินิจฉัยว่า "ข้อเท็จจริงฟังได้ในเบื้องต้นว่า ที่ดินพิพาทที่จำเลยทั้งหกเข้าไปครอบครอง อยู่ในเขตที่ดินโฉนดเลขที่ 659 ซึ่งเป็นที่ดินของโจทก์และธนาคารกรุงไทย จำกัด ถือกรรมสิทธิ์ร่วมกันตามภาพถ่ายโฉนดเอกสารหมายเลข 2 ที่ดินพิพาทนี้อยู่ใกล้กับที่ดินของกองทัพบก ข้อที่จำเลยทั้งหกฎีกาว่า จำเลยทั้งหกได้เข้าครอบครองที่ดินพิพาท แล้วปลูกบ้านโดยสงบ เปิดเผย และด้วยเจตนาเป็นเจ้าของกับได้ครอบครองติดต่อกันเป็นเวลาเกินกว่า 10 ปีแล้ว จำเลยทั้งหกจึงได้กรรมสิทธิ์โดยการครอบครองปรปักษ์นั้น ในข้อนี้โจทก์เบิกความว่า จำเลยทั้งหกเข้าไปครอบครองที่ดินพิพาทไม่ถึง 10 ปี ธนาคารกรุงไทย จำกัด ได้อาศัยไปปักไว้เพื่อแจ้งให้ผู้เข้าไปครอบครองออกจากที่ดินพิพาท จำเลยทั้งหกไม่ยอมออกโดยอ้างว่าที่ดินพิพาทเป็นที่ดินของกองทัพบก ส่วนจำเลยที่ 1 เบิกความว่า จำเลยที่ 1 คิดว่าที่ดินพิพาทเป็นของทหาร ถ้าทหารจะเอาที่ดินพิพาทคืน ก็จะคืนให้จำเลยที่ 2 เบิกความว่า จำเลยที่ 2 ข้อที่ดินพิพาทจากนางมี นางมีบอกจำเลยที่ 2 ว่า ที่ดินพิพาทเป็นของกองทัพบก จำเลยที่ 2 คิดว่าที่ดินพิพาทเป็นของทหาร ถ้าทหารจะเอาคืน ก็จะคืนให้ จำเลยที่ 3 เบิกความว่า จำเลยที่ 3 คิดว่า ที่ดินพิพาทเป็นของทหาร ถ้าทหารจะเอาคืนก็จะคืนให้ จำเลยที่ 4 เบิกความว่า หลักเขตที่ดินของกองทัพบกหลักหนึ่งอยู่ติดกับถนน อยู่เยื้องกับบ้านของจำเลยที่ 4 ตรงนั้นอาจมีคนคิดว่าเป็นที่ดินของทหาร ถ้าที่ดินพิพาทเป็นของทหารจำเลยที่ 4 ก็จะคืนให้ จำเลยที่ 5 เบิกความว่า ถ้าที่ดินพิพาทเป็นของทหารและทหารต้องการคืน จำเลยที่ 5 ก็จะคืนให้ จำเลยที่ 6 เบิกความว่า จำเลยที่ 6 เคยเห็นหลักเขตที่ดินของกองทัพบก อยู่ที่หน้าบ้านของจำเลยที่ 5 คิดว่าที่ดินพิพาทเป็นของทหาร ถ้าเป็นที่ดินของทหารก็จะคืนให้ พิเคราะห์คำเบิกความของโจทก์และจำเลยทั้งหกดังกล่าวแล้วเห็นว่า จำเลยทั้งหกเข้าใจว่าที่ดินพิพาทที่จำเลยทั้งหกเข้าไปครอบครองนั้น เป็นที่ดินของกองทัพบก (ทหาร) ถ้ากองทัพบกประสงค์จะเอาคืน จำเลยทั้งหกก็จะคืนให้ การที่จำเลยทั้งหกเบิกความเช่นนั้นแสดงว่า จำเลยทั้งหกเข้าไปครอบครองที่ดินพิพาทเป็นการชั่วคราวเป็นการเข้าไปอยู่อาศัยในที่ดินซึ่งจำเลยทั้งหกเข้าใจว่าเป็นของกองทัพบก จำเลยทั้งหกพร้อมที่จะคืน ถ้ากองทัพบกต้องการมิได้เข้าไปครอบครองด้วยเจตนาเป็นเจ้าของ แม้จำเลยทั้งหกจะครอบครองที่ดินพิพาทติดต่อกันเป็นเวลาเกินกว่า 10 ปี จำเลยทั้งหกก็ไม่ได้กรรมสิทธิ์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1382..."พิพากษายืน. (สุเทพ กิจสวัสดิ์-ชูศักดิ์ บัณฑิตกุล-ปิ่นทิพย์ สุจริตกุล)แหล่งที่มาสำนักงานส่งเสริมงานตุลาการแผนกหมายเลขคดีศาลฎีกาหมายเลขคดีศาลชั้นต้นหมายเลขคดีแดงศาลชั้นต้นหมายเหตุครอบครองปรปักษ์ ประกอบไปด้วยสองคำคือ "ครอบครอง" และ "ปรปักษ์"ตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ได้อธิบายคำว่า"ครอบครอง" หมายถึง ยึดถือไว้, มีสิทธิถือเอาเป็นเจ้าของ, มีสิทธิปกครองและอธิบายคำว่า "ปรปักษ์" หมายถึง ข้าศึก, ศัตรู, ฝ่ายตรงข้ามรวมความแล้วคำว่า "ครอบครองปรปักษ์" หมายถึงการครอบครองของฝ่ายศัตรูหรือฝ่ายตรงข้าม ดังนั้น การครอบครองปรปักษ์ตามความเข้าใจธรรมดาทั่วไป ย่อมหมายถึง การครอบครองที่มีลักษณะเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย (unlawfulacts) ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไม่มีมาตราใดใช้คำว่า "ครอบครองปรปักษ์" น่าเชื่อว่านักกฎหมายได้ใช้คำว่า "ครอบครองปรปักษ์" มาอธิบายการได้กรรมสิทธิ์โดยการครอบครองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1382 ตั้งแต่อ่อนประกาศใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 4 ปีพุทธศักราช 2471 จนทำให้ดูเหมือนหนึ่งคำว่า ครอบครองปรปักษ์เป็นคำที่ใช้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และทำให้เข้าใจว่า การได้กรรมสิทธิ์โดยการครอบครองหรือที่เข้าใจกันทั่วไปว่า การครอบครองปรปักษ์จะต้องเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย (unlawfulacts) หรือไม่สุจริต(badfaith) ตาม

ความหมายในถ้อยคำนั้นเองดังได้กล่าวมาแล้ว แต่เมื่อตรวจดูถ้อยคำใน มาตรา 1382 ไม่มีคำว่า กระทำโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย (unlawfulacts) หรือใช้สิทธิครอบครองทรัพย์สินของผู้อื่นโดยไม่สุจริต (inbadfaith) ต่างจาก มาตรา 1383 ซึ่งเขียนไว้ชัดว่าการได้ทรัพย์สินมาโดยการกระทำผิด offence หรือรับโอนทรัพย์สินมาโดยไม่สุจริต inbadfaith และเมื่อเทียบกับเรื่องการแย่ง การครอบครองตามมาตรา 1375 ในตัวบทฉบับภาษาอังกฤษเขียนไว้ชัด

ว่าunlawfuldeprivedofpossession จากถ้อยคำในตัวบท มาตรา 1375และมาตรา 1383 จึงชี้ให้เห็นชัดว่า การแย่งการครอบครองก็ดี การได้ทรัพย์สินมาโดยกระทำผิดก็ดี ต้องเป็นการกระทำที่มิชอบและเป็นการใช้สิทธิโดยไม่สุจริต ปัญหาจึงมีว่าจุดเริ่มต้น หรือเบื้องต้นสุดของการเข้าสู่การครอบครองทรัพย์สินของผู้อื่นอันจะได้กรรมสิทธิ์โดยปรักษ์ ตามมาตรา 1382 นั้นจำต้องกระทำที่ชอบด้วยกฎหมาย lawfulactsหรือตั้งเป็นการใช้สิทธิโดยสุจริต actsingoodfaith หรือไม่อย่างไรเมื่อตัวบท มาตรา 1382 มิได้เขียนไว้ชัดจึงต้องศึกษาจากแนวคำพิพากษาของศาลฎีกา เช่น คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 372/2476 วินิจฉัยว่า "จำเลยเข้าครอบครองที่ดินของผู้อื่นในขณะที่เจ้าของกำลังต่อสู้กรรมสิทธิ์กับผู้ขาย แม้จำเลยจะครอบครองมานานเท่าใดก็ยกอำนาจปรักษ์ขึ้นต่อสู้ไม่ได้" และคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 393/2480 วินิจฉัยว่า "จำเลยเช่าเรือโจทก์ไปแล้วลงชื่อเป็นเจ้าของเสียเอง เป็นการครอบครองทรัพย์สินโดยอาศัยอำนาจของผู้ให้เช่า แม้จะครอบครองเป็นเวลากว่า5 ปี ก็ไม่ได้กรรมสิทธิ์" จะเห็นได้ว่าพฤติการณ์ของจำเลยเป็นการกระทำโดยไม่สุจริต ต่อมาคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1040/2485 วินิจฉัยว่า"ภริยาโจทก์ได้ร้องขอจับจองที่ดินรกร้างว่างเปล่าซึ่งยังไม่มีผู้ใดครอบครอง ระหว่างรอรับใบเหยียบย่ำอยู่ จำเลยได้เข้าครอบครองที่นั้นโดยผลการทั้ง ๆ ที่รู้อยู่แล้วว่าภริยาโจทก์ ได้ขอจับจองไว้เป็นการใช้สิทธิไม่สุจริต ฉะนั้นจะอ้างสิทธิไม่สุจริตใช้ยันโจทก์ไม่ได้"และขอให้ศึกษาคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 236/2506 วินิจฉัยว่า "ชื่อที่ดินที่โฉนดตราจองจากผู้รับจำนองโดยทำหนังสือกันเอง และรู้ก่อนชื่อว่าที่ดินนั้นเป็นของใคร เป็นการไม่สุจริต ได้ชื่อว่าซื้อโดยรู้ว่าผู้ขายไม่มีอำนาจขายและถือว่ารับโอนการครอบครองที่ดินโดยรู้ว่าการครอบครองที่รับโอนมานั้นเป็นการครอบครองแทนโดยอาศัยสิทธิผู้จำนองเป็นเจ้าของที่ดิน หาใช่ได้รับโอนการครอบครองเพื่อตนเองไม่ ผู้ซื้อจึงอ้างการครอบครองปรักษ์ยันทายาทผู้จำนองไม่ได้" จากแนวคำพิพากษาศาลฎีกาดังกล่าว ทำให้เห็นว่า ศาลฎีกาได้วางหลักการครอบครองโดยปรักษ์ เบื้องแรกจะต้องดูว่าเป็นการใช้สิทธิโดยสุจริตหรือไม่ ถ้าไม่สุจริตก็ไม่ต้องพิจารณาว่าเป็นการครอบครองโดยสงบเปิดเผยและด้วยเจตนาเป็นเจ้าของหรือไม่ เป็นที่น่าสังเกตว่าศาลฎีกาได้วินิจฉัย โดยที่ประชุมใหญ่ในคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 560/2508ความว่า "...ศาลฎีกาได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวข้างต้นโดยที่ประชุมใหญ่แล้วเห็นว่า เมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ว่านายจ๋อม บิดาจำเลยมิใช่บุตรของนายทา และไม่มีสิทธิรับมรดก นายทา แต่ได้ไปไถ่เอาพิพาทเอามาเป็นของตนและต่อมาก็ได้ไปแจ้งความเท็จต่อเจ้าพนักงานที่ดินว่านายจ๋อมเป็นบุตรนายทาเป็น ผู้มีสิทธิรับมรดก นายทา เจ้าพนักงานที่ดินหลงเชื่อได้โอนชื่อนายจ๋อมเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์นาพิพาทในโฉนด และนายจ๋อม ได้ครอบครองนาพิพาทอย่างถือตนเป็นเจ้าของ โดยฝ่ายโจทก์ซึ่งอยู่ไม่ห่างไกลกันก็รู้เห็น และมีได้โต้แย้งหรือขัดขวางประการใดตลอดมาเป็นเวลากว่า 30 ปีแล้ว พฤติการณ์ดังกล่าวถือได้ว่านายจ๋อมได้ครอบครองนาพิพาท โดยสงบเปิดเผยด้วยเจตนาเป็นเจ้าของตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1382 เมื่อนายจ๋อมครอบครองติดต่อกันมาเป็นเวลากว่า 30 ปี นายจ๋อมก็ได้กรรมสิทธิ์ในนาพิพาทตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1382 เมื่อนายจ๋อมตาย นาพิพาทก็ตกได้กับจำเลย โจทก์ไม่มีสิทธิใด ๆ ในที่พิพาทแล้ว..." จะเห็น

ได้ว่าพฤติการณ์ของนายจ๋อม เป็นการกระทำที่ไม่ชอบนับตั้งแต่การไปไถ่ถอนนาพิพาท การไปแจ้งความเท็จต่อเจ้าพนักงานที่ดินจนมีการใส่ชื่อตนเป็นผู้รับมรดกที่นาพิพาทดังกล่าว จึงเป็นกรณีการใช้สิทธิโดยไม่สุจริตเพื่อเข้าครอบครองที่พิพาทของผู้อื่นมาตั้งแต่เริ่มแรก นายจ๋อม ย่อมจะอ้างอำนาจการครอบครองปรปักษ์ใช้ยันเจ้าของที่ดินไม่ได้ ตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 393/2480, 1040/2485, 236/2506 ดังนามาวิเคราะห์ข้างต้น แต่คดีนี้ศาลฎีกาโดยที่ประชุมใหญ่วินิจฉัยว่าพฤติการณ์ของนายจ๋อมเป็นการครอบครองปรปักษ์ตามมาตรา 1382 ย่อมได้กรรมสิทธิ์ในที่ดินพิพาท จึงทำให้ดูเหมือนว่าศาลฎีกากลับหลักที่ว่า การครอบครองปรปักษ์ตามมาตรา 1382 ต้องเป็นการใช้สิทธิโดยสุจริตหรืออย่างไร ผู้บันทึกเห็นว่าศาลฎีกาคงพิเคราะห์จุดที่โจทก์เจ้าของนาพิพาทรู้เห็นการกระทำของนายจ๋อม แต่ไม่ได้แย้งหรือขัดขวางเท่ากับเป็นการสละการครอบครองที่นาพิพาทให้นายจ๋อมไปแล้วตั้งแต่ในขณะที่ดินสามารถใช้สิทธิโต้แย้งขัดขวางแล้ว ไม่ใช้การที่นายจ๋อมใช้สิทธิโดยไม่สุจริตมาตั้งแต่เบื้องแรกย่อมระงับสิ้นไปพฤติการณ์ของนายจ๋อมครอบครองที่นาพิพาทหลังจากที่โจทก์เจ้าของนาพิพาท ไม่ได้แย้งหรือขัดขวางจึงเป็นการใช้สิทธิครอบครองโดยสุจริตเมื่อมีการครอบครองโดยสงบเปิดเผยและด้วยเจตนาเป็นเจ้าของติดต่อกันมากกว่า 10 ปี นายจ๋อม ย่อมได้กรรมสิทธิ์โดยการครอบครองปรปักษ์ตามมาตรา 1382 ผู้บันทึกจึงเห็นว่า ศาลฎีกามีได้กลับหลักเรื่องการใช้สิทธิโดยสุจริตแต่อย่างใด ในปีต่อมาศาลฎีกาได้วินิจฉัยโดยที่ประชุมใหญ่เกี่ยวกับปัญหาการครอบครองปรปักษ์ ปรากฏในคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 99/2509 วินิจฉัยว่า "...ศาลฎีกาโดยมติที่ประชุมใหญ่เห็นว่าพฤติการณ์ที่ศาลล่างทั้งสองฟังว่า จำเลยครอบครองที่พิพาทด้วยเจตนาเป็นเจ้าของกว่า 10 ปี ตาม

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1382 แม้โจทก์จะเป็นผู้รับพินัยกรรมของพระพิชัยเดชะ เจ้าของที่พิพาทเดิมจำเลยก็ได้กรรมสิทธิ์นั้นชอบแล้ว แม้นางยอมมารดาโจทก์จะทำสัญญาประนีประนอมยอมความให้ที่พิพาทเป็นของจำเลย โดยมีได้รับอนุญาตจากศาลในระหว่างที่ติดขัดเป็นผู้เยาว์ฝ่าฝืนประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1546(4) แต่ก็ไม่ได้ความว่านางยอมกับจำเลยได้คบคิดกันกระทำการเพื่อให้โจทก์เสียหาย ความข้อนี้จึงไม่ขัดขวางมิให้จำเลยได้สิทธิตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1382 ดังวินิจฉัยมาแล้วแต่อย่างใด..." ข้อเท็จจริงเป็นกรณีจำเลยเป็นบุคคลภายนอกหรือบุคคลที่ 3 รับโอนที่ดินพิพาทจากบุคคลไม่มีอำนาจโอนให้ แต่มิได้คบคิดกันทำให้โจทก์เสียหาย ย่อมเป็นการกระทำโดยสุจริต และเมื่อเข้าครอบครองที่ดินที่รับโอนมาจึงเป็นการใช้สิทธิต่อเนื่องกันโดยสุจริตย่อมอ้างอำนาจการครอบครองปรปักษ์ยันเจ้าของที่แท้จริงได้ แต่ถ้าบุคคลภายนอกมีการคบคิดกับผู้โอนหรือผู้ครอบครองแทนเจ้าของที่ดินที่แท้จริงจนทำให้เจ้าของที่แท้จริงเสียหายย่อมเป็นการใช้สิทธิไม่สุจริต จะอ้างการครอบครองปรปักษ์ยันเจ้าของที่แท้จริงไม่ได้ศาลฎีกาเคยวินิจฉัยว่า การครอบครองของบุคคลภายนอกหรือบุคคลที่ 3 ที่รับโอนมาโดยไม่สุจริตถือว่าเป็นการครอบครองแทนเจ้าของที่แท้จริงเท่านั้น เว้นแต่มี

การแสดงเจตนาเปลี่ยนการครอบครองแทน มาเป็นครอบครองเพื่อตนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1381 จากแนวคำพิพากษาศาลฎีกาที่นำมาวิเคราะห์จึงได้หลักว่าการครอบครองทรัพย์สินของผู้อื่น เพื่อให้ได้กรรมสิทธิ์ หรือที่เข้าใจกันทั่วไป ว่าการครอบครองปรปักษ์ตามมาตรา 1382 เบื้องแรกสุดจะต้องเป็นการใช้สิทธิเข้าครอบครองโดยสุจริต โด้นำหลักในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 5 มาใช้บังคับ กล่าวคือในการใช้สิทธิแห่งตน ต้องกระทำโดยสุจริต actingoodfaith ปัญหาว่า ความสุจริตของผู้ครอบครองปรปักษ์จะต้องมีอยู่ตลอดไปจนครบระยะเวลา 10 ปี หรือไม่ ปัญหานี้ไม่มีคำพิพากษาศาลฎีกาวินิจฉัยไว้โดยตรง

ผู้บันทึกเห็นว่า ความสุจริตจะต้องมีในเบื้องต้นที่สุดที่มีการใช้สิทธิครอบครองเท่านั้น เช่น ตอนแรกเข้าครอบครองที่ดินผู้อื่นโดยเข้าใจว่าเป็นของตนเอง แต่ต่อมาภายหลังทราบว่าเป็นที่ของคนอื่น แต่ก็ยังคงครอบครองด้วยความสงบเปิดเผยและด้วยเจตนาเป็นเจ้าของ หรือกรณีซื้อที่ดินจากผู้ไม่มีอำนาจจะขาย แต่รับซื้อไว้โดยสุจริตและเข้าครอบครองต่อมาภายหลังจึงทราบว่าที่ดินนั้นมีใช้ของผู้ที่ขายให้ แต่ก็ยังคงครอบครองต่อมาด้วยความสงบเปิดเผยและด้วยเจตนาเป็นเจ้าของ ทั้งสองกรณี ย่อมได้กรรมสิทธิ์โดยปรกฏตามมาตรา 1382 การพิสูจน์ความสุจริตเป็นเรื่องยาก เพราะเป็นเรื่องภายในจิตใจต้องอาศัยพฤติกรรมการแสดงออกประกอบกับพฤติเหตุแวดล้อมแห่งกรณีเป็นเครื่องพิสูจน์แต่ละกรณี ๆ ไป ปัญหาที่น่าพิจารณาประการสุดท้ายคือ การครอบครองด้วยเจตนาเป็นเจ้าของ การครอบครองอย่างไรจึงจะถือว่าครอบครองด้วยเจตนาเป็นเจ้าของ เจตนาเป็นเจ้าของเป็นเรื่องภายในจิตใจจะต้องอาศัยการแสดงออกและพฤติเหตุแวดล้อมประกอบ เพื่อพิจารณาเห็นว่า มีเจตนาครอบครองเป็นเจ้าของหรือไม่ ซึ่งต้องพิจารณาข้อเท็จจริงแต่ละเรื่องแต่ละรายไป คงจะวางหลักเกณฑ์ตายตัวไม่ได้ ขอให้ศึกษาคำพิพากษาศาลฎีกาที่เคยวินิจฉัยว่า พฤติการณ์อย่างไรเป็นการครอบครองโดยเจตนาเป็นเจ้าของ เช่น คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1804/2500 วินิจฉัยว่า "...ที่ดินรายพิพาทแปลงนี้เป็นที่ไร่มิไฉนสำหรับที่เป็นหลักฐานแสดงกรรมสิทธิ์ของบุคคลอยู่แล้วไม่ว่าที่ป่าและไม่ว่าที่ดินที่เพียงแต่ได้รับใบเหี้ยบย่ำ จำเลยจะกล่าวอ้างถึงต้องทำการเพาะปลูกทำให้เกิดประโยชน์แก่ที่ดินขึ้นหรือไม่ เามาปะปนกับการครอบครองเช่นนั้นไม่ได้สมมติว่า นายอ่อง นางล้วน เจ้าของที่ดินเดิมปล่อยให้ดินของเขาให้รกรงร้างอยู่ เพียงแต่เข้าไปตัดไม้มาทำฟืน เก็บผลพุดพาราขายและให้คนอื่นเช่า เก็บผลไปทำพุดพาราแผ่นขาย อันเป็นข้อเท็จจริงดังเช่นที่จำเลยอ้างมานี้ จำเลยยังจะยืนยันว่านายอ่องนางล้วนไม่ได้ครอบครองที่ดินแปลงนี้ได้ละหรือกรณีเรื่องนี้ก็เช่นเดียวกัน เพราะนายอ่องนางล้วน ขายที่ไร่แปลงนี้ให้แก่โจทก์แล้ว มอบโฉนดและสละการครอบครองที่รายพิพาทให้แก่โจทก์และอพยพไปอยู่จังหวัดอื่น ไม่เคยเข้ามาเกี่ยวข้องอะไรในที่ดินแปลงพิพาทนี้เลยตั้ง 40 ปี จนกระทั่งตายไปแล้วทั้งสองคนตัวจำเลยเองก็ไม่ได้เข้าไปเกี่ยวข้องในที่ดินแปลงนี้ โจทก์เป็นผู้ได้รับการครอบครองมาจากนายอ่อง นางล้วนเจ้าของเดิม และได้ใช้สิทธิต่อมา โดยเข้าตัดไม้มาทำฟืนเก็บผลพุดพาราขายและให้คนอื่นเช่า จึงเป็นการครอบครองที่ดินเช่นเดียวกันกับเจ้าของเดิมดังกล่าวแล้วข้างต้นนั้นเอง..." จากคำพิพากษาศาลฎีกาที่นำมาวิเคราะห์นี้จึงได้เห็นว่าเจ้าของที่ดินเดิมมีการใช้และทำประโยชน์กับที่ดินอย่างไร ผู้ถือครองก็ต้องมีการใช้และทำประโยชน์กับที่ดินคู่เดียวกัน จึงจะถือได้ว่า เป็นการครอบครองด้วยเจตนาเป็นเจ้าของขอให้ศึกษาคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 905/2508 วินิจฉัยว่า "...แต่สำหรับที่งอดหน้าที่ดินโฉนดที่ 6639 ซึ่งตามกฎหมายย่อมเป็นทรัพย์สินของเจ้าของที่ดินแปลงนั้นด้วยนั้น ข้อเท็จจริงได้ความว่าจำเลยที่ 1 ได้ย้ายเรือนเข้าไปปลูกอยู่ก่อนหน้านางสาวจิวตายประมาณ 10 ปี แล้วรูปคดีน่าเชื่อว่านางสาวจิว ยกให้ก็ได้ ทั้งจำเลยที่ 1 ก็ได้แสดงโดยเปิดเผยว่ายึดถือครอบครองโดยเจตนาเป็นเจ้าของเช่น นำรังวัดแจ้งการครอบครองและขอหนังสือรับรองการทำประโยชน์ในที่ดินซึ่งพวกโจทก์ก็รู้เห็น แต่มิได้คัดค้านหรือโต้แย้งประการใด ศาลฎีกาเห็นว่าจำเลยที่ 1 ได้เข้ายึดถือครอบครองที่งอกเป็นส่วนสัดต่างหากจากที่ดินโฉนดที่ 6639 โดยความสงบและเปิดเผยด้วยเจตนาเป็นเจ้าของมาเป็นเวลากว่า 10 ปี ที่งอกย่อมตกเป็นกรรมสิทธิ์ของจำเลยที่ 1 ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1382..." ข้อเท็จจริงตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่นำมาวิเคราะห์นี้ เป็นกรณีที่จำเลยที่ 1 ได้มีการนำรังวัด แจ้งการครอบครอง และขอออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ พฤติการณ์ดังกล่าวเป็นการกระทำของเจ้าของที่ดินทั่วไป

จำเลยกระทำดังกล่าวจึงเท่ากับกระทำอย่างเจ้าของที่ดินนั่นเองและขอให้ศึกษาคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 756/2509 วินิจฉัยว่า "...ตามค่านางสุดใจ วัชรพร พยานโจทก์ซึ่งมีบ้านอยู่ใกล้กับที่พิพาทเพียงแต่โผล่หน้าต่างก็มองเห็นเบิกความว่าเคยเห็นจำเลยที่ 1 ที่ 2 เข้าไปเก็บผลไม้ในที่พิพาทกินเสมอ ๆ และในสมัยที่นางสำลี ดูแลที่ดินพิพาทแทนโจทก์นั้น เคยเห็นจำเลยที่ 1 ที่ 2 เข้าไปปลูกผักในที่พิพาทเจือสมพยานจำเลยในข้อที่จำเลยเป็นฝ่ายครอบครองที่พิพาทมานานเป็นพฤติการณ์ที่แสดงให้เห็นว่า จำเลยได้ครอบครองที่พิพาทอย่างเจ้าของมาเกิน 10 ปี แล้วย่อมได้กรรมสิทธิ์..." จากคำพิพากษาศาลฎีกาที่นำมาวิเคราะห์ทั้ง 3 เรื่อง พอจะวางแนวกว้าง ๆ ได้ว่ากรณีที่ผู้ครอบครองได้กระทำหรือใช้ประโยชน์จากที่ดินดังกล่าวเดียวกับเจ้าของที่ดินหรือตามที่วิญญูชนพึงคาดหมายได้ว่า เจ้าของที่ดินจะพึงกระทำหรือใช้ประโยชน์จากที่ดินตามสภาพแห่งที่ดินนั้น ๆ หรือกรณีกระทำการใด ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งหลักฐานแสดงสิทธิครอบครองหรือกรรมสิทธิ์ในที่ดินที่ตนครอบครอง อันเป็นพฤติการณ์ที่เจ้าของที่ดินพึงกระทำโดยทั่วไปเป็นต้น ในทางตรงข้ามพฤติการณ์เช่นไรที่ไม่ถือว่าเป็นการครอบครองโดยเจตนาเป็นเจ้าของ ขอให้ศึกษาคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1298-1299/2531 วินิจฉัยว่า "...จำเลยที่ 3 ที่ 4 ที่ 5 หาได้นำสืบว่า จำเลยที่ 3 ที่ 4 ที่ 5 ได้ครอบครองที่พิพาทด้วยเจตนาเป็นเจ้าของแต่อย่างใดไม่โดยเฉพาะจำเลยที่ 4 ที่ 5 เคยให้ถ้อยคำต่อนายสมพรชาเรณเจ้าพนักงานที่ดินอำเภอฝากให้ตามเอกสารหมาย จ.17 ว่าจำเลยทั้งสองได้ครอบครองที่ดินของรัฐ ถ้าการรังวัดผลปรากฏว่าอยู่ในที่ดินของโจทก์ จำเลยทั้งสองก็ยินยอมรื้อบ้านเรือนออกไป จำเลยทั้งสองได้ลงลายมือชื่อไว้ในฐานะผู้ให้ถ้อยคำ แสดงว่าจำเลยดังกล่าวมิได้มีเจตนาครอบครองที่พิพาทเพื่อยึดถือเป็นของตน ไม่ได้ครอบครองด้วยเจตนาเป็นเจ้าของมาตั้งแต่แรก เพราะเข้าใจว่าเป็นที่ดินของรัฐหรือที่สาธารณสมบัติของแผ่นดิน เพียงต้องการอยู่อาศัยโดยไม่ต้องเสียค่าเช่าเท่านั้น จึงไม่เป็นการครอบครองปรปักษ์ตามความหมายแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1382..." ข้อเท็จจริงตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่นำมาวิเคราะห์ปรากฏชัดตามบันทึกว่า จำเลยทั้งสองมิได้มีเจตนาจะครอบครองที่ดินของโจทก์แต่อย่างใด โดยจำเลยทั้งสองเข้าใจว่าที่ดินที่ตนครอบครองนั้นเป็นของรัฐ จึงเท่ากับจำเลยทั้งสองมิได้มีเจตนาครอบครองที่ดินพิพาทอย่างเป็นเจ้าของ สำหรับข้อเท็จจริงตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่บันทึกหมายเหตุนี้ศาลฎีกาวินิจฉัยทำนองเดียวกับคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1298-1299/2531 เพียงแต่ข้อเท็จจริงไม่ขัดเหมือนคดีดังกล่าวที่มีการทำบันทึกถ้อยคำไว้ แต่จำเลยทั้งหกนำสืบรับว่าที่ดินที่เข้าครอบครองพวกตนเข้าใจว่าเป็นของทหาร หากทหารจะเอาคืนเมื่อไหร่ก็จะคืน พฤติการณ์จึงมิใช่เป็นการครอบครองด้วยเจตนาเป็นเจ้าของ ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าเป็นการครอบครองชั่วคราวแม้จะครอบครองที่พิพาทติดต่อกันมาเกินกว่า 10 ปีก็หาได้กรรมสิทธิ์โดยการครอบครองปรปักษ์ตามมาตรา 1382 ไม่ความจริงแล้วถ้าวิเคราะห์แต่เพียงพฤติการณ์ภายนอกที่จำเลยทั้งหกแสดงออกย่อมเป็นการครอบครองปรปักษ์ แต่จำเลยทั้งหกกลับเผยได้ให้เห็นเจตนาที่แท้จริงของตนว่ามีได้มีเจตนาจะครอบครองเพื่อตน ผู้บันทึกเห็นด้วยกับคำพิพากษาศาลฎีกาที่บันทึกหมายเหตุนี้ แต่ยังมีข้อสงสัยว่าการครอบครองทรัพย์สินของผู้อื่น เพื่อให้ได้กรรมสิทธิ์ ตามมาตรา 1382 จะต้องนำหลักที่ว่าทุกคนต้องใช้สิทธิโดยสุจริตมาใช้ ดังนั้น กรณีบุกรุกที่ดินคนอื่นแล้วครอบครองด้วยความสงบเปิดเผย และด้วยเจตนาเป็นเจ้าของ ก็คงไม่มีทางได้กรรมสิทธิ์โดยการครอบครองปรปักษ์ แต่มีตำรากฎหมายบางเล่มอธิบายว่า การบุกรุกเข้าครอบครองที่ดินของผู้อื่นย่อมได้กรรมสิทธิ์ ตามมาตรา 1383 ผู้บันทึกเห็นว่าจะนำ มาตรา 1383 มาปรับใช้ไม่น่าจะตรงนักเพราะ มาตรา 1383 เป็นเรื่องของการได้มา ด้วยทลบบภาษาอังกฤษใช้

คำว่า "acquire" เห็นว่าน่าจะใช้กับสังหาริมทรัพย์เท่านั้น ส่วนมาตรา 1382 เป็นเรื่องของการครอบครอง ตัวบทฉบับภาษาอังกฤษใช้คำว่า "possession" ผู้บันทึกจึงเห็นว่าเป็นคนละเรื่องกัน. วัชรินทร์ปัจเจกวิญญูสกุล.คำพิพากษา: โจทก์ฟ้องว่า โจทก์ได้รับมรดกที่ดินโฉนดเลขที่ 659 ตำบลทะเลชุบศร อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี เนื้อที่ 17 ไร่ ซึ่งเป็นของพลตรีเฉลิม พงษ์สวัสดิ์ สามีโจทก์ ได้ถึงแก่กรรมไปแล้ว และธนาคารกรุงเทพ จำกัด เมื่อประมาณ 6 ปี มาแล้วจำเลยกับพวกได้เข้าไปอาศัยปลูกบ้านในที่ดินบางส่วนของที่ดินดังกล่าว คือ จำเลยที่ 1 ที่ 2 ที่ 3 ที่ 4 เข้าไปอาศัยคนละ 80 ตารางวา ส่วนจำเลยที่ 5 จำนวน 200 ตารางวา และจำเลยที่ 6 จำนวน 100 ตารางวา โจทก์ไม่ต้องการให้จำเลยทั้งหกอยู่ต่อไป ขอให้ขับไล่จำเลยทั้งหกและบริวารออกไปจากที่ดินของโจทก์ พร้อมกับรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างออกไปด้วย และขอให้จำเลยที่ 1 ที่ 2 ที่ 3 ที่ 4 และที่ 6 ชำระค่าเสียหายแก่โจทก์เดือนละ 200 บาท ให้จำเลยที่ 5 ชำระค่าเสียหายแก่โจทก์เดือนละ 300 บาท ทั้งนี้นับแต่วันฟ้องจนกว่าจะรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างและขนย้ายออกไปจากที่ดินของโจทก์เสร็จสิ้น จำเลยทั้งหกให้การว่า โจทก์ไม่แสดงว่าเป็นหญิงหม้าย จึงเป็นหญิงมีสามีเมื่อไม่ปรากฏว่ามีหนังสือยินยอมจากสามีในการฟ้องคดีย่อมไม่มีอำนาจฟ้อง โจทก์บรรยายฟ้องว่าที่ดินของโจทก์มีธนาคารกรุงเทพจำกัด ถือกรรมสิทธิ์ร่วมอยู่ด้วย ไม่ทราบว่าเป็นของโจทก์โจทก์ไม่เคยแจ้งให้จำเลยทราบว่า ที่ดินเป็นของโจทก์ก่อนฟ้องโจทก์ไม่เคยบอกกล่าวให้จำเลยทราบ จึงถือไม่ได้ว่าจำเลยทั้งหกได้แย่งกรรมสิทธิ์ของโจทก์ โจทก์บรรยายฟ้องไม่ชัดเจนว่า จำเลยเข้าปลูกบ้านอยู่ในที่ดินของโจทก์กว้างยาวเท่าใด ทำให้จำเลยไม่เข้าใจเสียเปรียบในการต่อสู้คดี ฟ้องโจทก์จึงเคลือบคลุม จำเลยทั้งหกได้ครอบครองที่ดินของโจทก์ด้วยความสงบเปิดเผยและด้วยเจตนาเป็นเจ้าของตลอดมาเกินกว่า 10 ปี จึงได้กรรมสิทธิ์โดยการครอบครองปรปักษ์ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้อง โจทก์อุทธรณ์ศาลอุทธรณ์พิพากษากลับ ให้ขับไล่จำเลยทั้งหกและบริวารออกจากที่ดินพิพาทจำเลยทั้งหกฎีกาศาลฎีกาวินิจฉัยว่า "ข้อเท็จจริงฟังได้ในเบื้องต้นว่า ที่ดินพิพาทที่จำเลยทั้งหกเข้าไปครอบครอง อยู่ในเขตที่ดินโฉนดเลขที่ 659 ซึ่งเป็นที่ดินของโจทก์และธนาคารกรุงเทพ จำกัด ถือกรรมสิทธิ์ร่วมกันตามภาพถ่ายโฉนดเอกสารหมายเลข จ. 2 ที่ดินพิพาทนี้อยู่ใกล้กับที่ดินของกองทัพบก ข้อที่จำเลยทั้งหกฎีกาว่า จำเลยทั้งหกได้เข้าครอบครองที่ดินพิพาท แล้วปลูกบ้านโดยสงบเปิดเผย และด้วยเจตนาเป็นเจ้าของกับได้ครอบครองติดต่อกันเป็นเวลาเกินกว่า 10 ปีแล้ว จำเลยทั้งหกจึงได้กรรมสิทธิ์โดยการครอบครองปรปักษ์นั้น ในข้อนี้โจทก์เบิกความว่า จำเลยทั้งหกเข้าไปครอบครองที่ดินพิพาทไม่ถึง 10 ปี ธนาคารกรุงเทพ จำกัด ได้อาศัยไปปักไว้เพื่อแจ้งให้ผู้เข้าไปครอบครองออกจากที่ดินพิพาท จำเลยทั้งหกไม่ยอมออกโดยอ้างว่าที่ดินพิพาทเป็นที่ดินของกองทัพบก ส่วนจำเลยที่ 1 เบิกความว่า จำเลยที่ 1 คิดว่าที่ดินพิพาทเป็นของทหาร ถ้าทหารจะเอาที่ดินพิพาทคืน ก็จะคืนให้จำเลยที่ 2 เบิกความว่า จำเลยที่ 2 ข้อที่ดินพิพาทจากนางมี นางมีบอกจำเลยที่ 2 ว่า ที่ดินพิพาทเป็นของกองทัพบก จำเลยที่ 2 คิดว่าที่ดินพิพาทเป็นของทหาร ถ้าทหารจะเอาคืน ก็จะคืนให้ จำเลยที่ 3 เบิกความว่า จำเลยที่ 3 คิดว่า ที่ดินพิพาทเป็นของทหาร ถ้าทหารจะเอาคืนก็จะคืนให้ จำเลยที่ 4 เบิกความว่า หลักเขตที่ดินของกองทัพบกหลักหนึ่งอยู่ติดกับถนน อยู่เยื้องกับบ้านของจำเลยที่ 4 ตรงนั้นอาจมีคนคิดว่าเป็นที่ดินของทหาร ถ้าที่ดินพิพาทเป็นของทหารจำเลยที่ 4 ก็จะคืนให้ จำเลยที่ 5 เบิกความว่า ถ้าที่ดินพิพาทเป็นของทหารและทหารต้องการคืน จำเลยที่ 5 ก็จะคืนให้ จำเลยที่ 6 เบิกความว่า จำเลยที่ 6 เคยเห็นหลักเขตที่ดินของกองทัพบก อยู่ที่หน้าบ้านของจำเลยที่ 5 คิดว่าที่ดินพิพาทเป็นของทหาร ถ้าเป็นที่ดินของทหารก็จะคืนให้ พิจารณาคำเบิกความของโจทก์และจำเลยทั้งหกดังกล่าวแล้วเห็นว่า จำเลยทั้งหกเข้าใจว่า

ที่ดินพิพาทที่จำเลยทั้งหกเข้าไปครอบครองนั้น เป็นที่ดินของกองทัพบก (ทหาร) ถ้ากองทัพบก ประสงค์จะเอาคืน จำเลยทั้งหกก็จะคืนให้ การที่จำเลยทั้งหกเบิกความเช่นนั้นแสดงว่า จำเลยทั้งหก เข้าไปครอบครองที่ดินพิพาทเป็นการชั่วคราวเป็นการเข้าไปอยู่อาศัยในที่ดินซึ่งจำเลยทั้งหกเข้าใจ ว่าเป็นของกองทัพบก จำเลยทั้งหกพร้อมที่จะคืน ถ้ากองทัพบกต้องการมิได้เข้าไปครอบครองด้วย เจตนาเป็นเจ้าของ แม้จำเลยทั้งหกจะครอบครองที่ดินพิพาทติดต่อกันเป็นเวลาเกินกว่า 10 ปี จำเลยทั้งหกก็ไม่ได้กรรมสิทธิ์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1382..."พิพากษายืน. ดูฉบับย่อฎีกาตัดสินเกี่ยวกับปัญหาข้อกฎหมายคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1959/2533นาง อรุณี เพ็ญ สุตรโจทก์นาง เฉลา หาญ ดี กับพวกจำเลย ป.พ.พ. ม. 1382จำเลยกับพวกเข้าครอบครองที่พิพาท โดยเข้าใจว่าเป็นของกองทัพบก และรับว่าหากกองทัพบกจะเอาคืน จำเลยกับพวกก็จะคืนให้ การครอบครองที่พิพาทของจำเลยกับพวกจึงมีลักษณะเป็นการครอบครองชั่วคราว มิได้ ครอบครองด้วยเจตนาเป็นเจ้าของ แม้จะครอบครองที่ดินพิพาทติดต่อกันเป็นเวลาเกินกว่า 10 ปี ก็ หาได้กรรมสิทธิ์โดยการครอบครองปรปักษ์ไม่.โจทก์ฟ้องว่า โจทก์ได้รับมรดกที่ดินโฉนดเลขที่ 659 ตำบลทะเลชุบศร อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี เนื้อที่ 17 ไร่ ซึ่งเป็นของพลตรีเฉลิม พงษ์สวัสดิ์ สามิโจทก์ ได้ถึงแก่กรรมไปแล้ว และธนาคารกรุงเทพ จำกัด เมื่อประมาณ 6 ปี มานี้จำเลยกับพวก ได้เข้าไปอาศัยปลูกบ้านในที่ดินบางส่วนของที่ดินดังกล่าว คือ จำเลยที่ 1 ที่ 2 ที่ 3 ที่ 4 เข้าไปอาศัย คนละ 80 ตารางวา ส่วนจำเลยที่ 5 จำนวน 200 ตารางวา และจำเลยที่ 6 จำนวน 100 ตารางวา โจทก์ไม่ต้องการให้จำเลยทั้งหกอยู่ต่อไป ขอให้ขับไล่จำเลยทั้งหกและบริวารออกไปจากที่ดินของ โจทก์ พร้อมกับรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างออกไปด้วย และขอให้จำเลยที่ 1 ที่ 2 ที่ 3 ที่ 4 และที่ 6 ชำระ ค่าเสียหายแก่โจทก์เดือนละ 200 บาท ให้จำเลยที่ 5 ชำระค่าเสียหายแก่โจทก์เดือนละ 300 บาท ทั้งนี้นับแต่วันฟ้องจนกว่าจะรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างและขนย้ายออกไปจากที่ดินของโจทก์เสร็จสิ้น จำเลยทั้งหกให้การว่า โจทก์ไม่แสดงว่าเป็นหญิงหม้าย จึงเป็นหญิงมีสามีเมื่อไม่ปรากฏว่ามีหนังสือ ยินยอมจากสามีในการฟ้องคดียอมไม่มีอำนาจฟ้อง โจทก์บรรยายฟ้องว่าที่ดินของโจทก์มีธนาคาร กรุงไทยจำกัด ถือกรรมสิทธิ์ร่วมอยู่ด้วย ไม่ทราบว่าเป็นส่วนไหนเป็นของโจทก์โจทก์ไม่เคยแจ้งให้จำเลย ทราบว่า ที่ดินเป็นของโจทก์ก่อนฟ้องโจทก์ไม่เคยบอกกล่าวให้จำเลยทราบ จึงถือไม่ได้ว่าจำเลยทั้ง หกได้แย่งกรรมสิทธิ์ของโจทก์ โจทก์บรรยายฟ้องไม่ชัดเจนว่า จำเลยเข้าปลูกบ้านอยู่ในที่ดินของ โจทก์กว้างยาวเท่าใด ทำให้จำเลยไม่เข้าใจเสียเปรียบในการต่อสู้คดี ฟ้องโจทก์จึงเคลือบคลุม จำเลยทั้งหกได้ครอบครองที่ดินของโจทก์ด้วยความสงบเปิดเผยและด้วยเจตนาเป็นเจ้าของ ตลอดมาเกินกว่า 10 ปี จึงได้กรรมสิทธิ์โดยการครอบครองปรปักษ์ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้อง โจทก์อุทธรณ์ศาลอุทธรณ์พิพากษากลับ ให้ขับไล่จำเลยทั้งหกและบริวารออกจากที่พิพาทจำเลย ทั้งหกฎีกาศาลฎีกาวินิจฉัยว่า "ข้อเท็จจริงฟังได้ในเบื้องต้นว่า ที่ดินพิพาทที่จำเลยทั้งหกเข้าไป ครอบครอง อยู่ในเขตที่ดินโฉนดเลขที่ 659ซึ่งเป็นที่ดินของโจทก์และธนาคารกรุงไทย จำกัด ถือ กรรมสิทธิ์ร่วมกันตามภาพถ่ายโฉนดเอกสารหมาย จ. 2 ที่ดินพิพาทนี้อยู่ใกล้กับที่ดินของ กองทัพบก ข้อที่จำเลยทั้งหกฎีกาว่า จำเลยทั้งหกได้เข้าครอบครองที่ดินพิพาท แล้วปลูกบ้านโดย สงบ เปิดเผย และด้วยเจตนาเป็นเจ้าของกับได้ครอบครองติดต่อกันเป็นเวลาเกินกว่า 10 ปีแล้ว จำเลยทั้งหกจึงได้กรรมสิทธิ์โดยการครอบครองปรปักษ์นั้น ในข้อนี้โจทก์เบิกความว่า จำเลยทั้งหก เข้าไปครอบครองที่ดินพิพาทไม่ถึง 10 ปี ธนาคารกรุงไทย จำกัด ได้นำไปปักไว้เพื่อแจ้งให้ผู้ เข้าไปครอบครองออกจากที่ดินพิพาท จำเลยทั้งหกไม่ยอมออกโดยอ้างว่าที่ดินพิพาทเป็นที่ดินของ กองทัพบก ส่วนจำเลยที่ 1 เบิกความว่า จำเลยที่ 1 คิดว่าที่ดินพิพาทเป็นของทหาร ถ้าทหารจะเอา

ที่ดินพิพาทคืน ก็จะคืนให้จำเลยที่ 2 เบิกความว่า จำเลยที่ 2 ชื่อที่ดินพิพาทจากนางมี นางมีบอกจำเลยที่ 2 ว่า ที่ดินพิพาทเป็นของกองทัพบก จำเลยที่ 2 คิดว่าที่ดินพิพาทเป็นของทหาร ถ้าทางทหารจะเอาคืน ก็จะคืนให้ จำเลยที่ 3 เบิกความว่า จำเลยที่ 3 คิดว่า ที่ดินพิพาทเป็นของทหาร ถ้าทหารจะเอาคืนก็จะคืนให้ จำเลยที่ 4 เบิกความว่า หลักเขตที่ดินของกองทัพบกหลักหนึ่งอยู่ติดกับถนน อยู่เยื้องกับบ้านของจำเลยที่ 4 ตรงนั้นอาจมีคนคิดว่าเป็นที่ดินของทหาร ถ้าที่ดินพิพาทเป็นของทหารจำเลยที่ 4 ก็จะคืนให้ จำเลยที่ 5 เบิกความว่า ถ้าที่ดินพิพาทเป็นของทหารและทหารต้องการคืน จำเลยที่ 5 ก็จะคืนให้ จำเลยที่ 6 เบิกความว่า จำเลยที่ 6 เคยเห็นหลักเขตที่ดินของกองทัพบก อยู่ที่หน้าบ้านของจำเลยที่ 5 คิดว่าที่ดินพิพาทเป็นของทหาร ถ้าเป็นที่ดินของทหารก็จะคืนให้ พิเคราะห์คำเบิกความของโจทก์และจำเลยทั้งหกดังกล่าวแล้วเห็นว่า จำเลยทั้งหกเข้าใจว่าที่ดินพิพาทที่จำเลยทั้งหกเข้าไปครอบครองนั้น เป็นที่ดินของกองทัพบก (ทหาร) ถ้ากองทัพบกประสงค์จะเอาคืน จำเลยทั้งหกก็จะคืนให้ การที่จำเลยทั้งหกเบิกความเช่นนั้นแสดงว่า จำเลยทั้งหกเข้าไปครอบครองที่ดินพิพาทเป็นการชั่วคราวเป็นการเข้าไปอยู่อาศัยในที่ดินซึ่งจำเลยทั้งหกเข้าใจว่าเป็นของกองทัพบก จำเลยทั้งหกพร้อมที่จะคืน ถ้ากองทัพบกต้องการมิได้เข้าไปครอบครองด้วยเจตนาเป็นเจ้าของ แม้จำเลยทั้งหกจะครอบครองที่ดินพิพาทติดต่อกันเป็นเวลาเกินกว่า 10 ปี จำเลยทั้งหกก็ไม่ได้กรรมสิทธิ์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1382..."พิพากษายืน.

องค์คณะ

สุเทพ กิจสวัสดิ์ · ชูศักดิ์ บัณฑิตกุล · ปิ่นทิพย์ สุจริตกุล

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: thai-legal-corpus (CC-BY-4.0) ← deka.supremecourt.or.th · <https://www.thaideka.online/deka/1959/2533>